

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/91/2014
Identifikačné číslo spisu:	6014200230
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6014200230.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci navrhovateľa: P. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XX, XXX XX S., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X. zo dňa 18.12.2013, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 20Sd/40/2014-21 zo dňa 15.04.2014, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 20Sd/40/2014-21 zo dňa 15.04.2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 20Sd/40/2014-21 zo dňa 15.04.2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 18.12.2013, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok ku dňu 27.04.2010, kedy dovŕšil vek 58 rokov s odôvodnením, že nespĺňa podmienky uvedené v § 65 a § 274 ods.1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z. z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“), pretože nespĺnil podmienky nároku na jeho priznanie od 27.04.2010. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že podľa obsahu evidenčného materiálu navrhovateľ v službe zaradený do I. kategórie funkcií považovanej podľa § 14 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení za zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedenej v § 14 ods. 2 písm. b/ - h/ zákona o sociálnom zabezpečení získal 16 rokov a 263 dní služby. Nárok na starobný dôchodok mu preto v zmysle § 21 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom zabezpečení nevznikol. Aj keď navrhovateľ splnil jednu z podmienok uvedenej v § 174 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, podľa § 174 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení, pre nárok je potrebné, aby služba I. kategórie funkcií trvala ku dňu 31.12.1999. Keďže jeho

služobný pomer skončil v roku 1987, nespĺnil podmienku trvania služobného pomeru pre priznanie starobného dôchodku a z toho dôvodu nemá nárok na započítanie tejto doby do doby dôchodkového poistenia.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ, pretože je s poukazom na skutkový a právny stav toho názoru, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žiadal preto napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť a rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 18.12.2013 zrušiť a vec vrátiť odporkyni na ďalšie konanie. Podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Zb. o sociálnom poistení v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z dôchodkového zabezpečenia, ktoré vznikli pred 01.01.2004 a o ktorých nebolo do toho dňa právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31.12.2003. Z toho dôvodu aj súd posudzoval jeho návrh podľa zákona č. 100/88 Zb. Podotkol, že celkom odpracoval viac ako 38 rokov z toho 16 rokov a 263 dní v zamestnaní I. kategórii v období od 01.04.1971 do 15.12.1987. Z toho vyplýva, že uplatnený zákon č. 100/88 Zb. pôsobí v danom prípade retroaktívne, pretože citovaný zákon nadobudol účinnosť až 01.10.1988, teda takmer 10 mesiacov po rozhodujúcom období, čím znevýhodňuje tých, ktorí ukončili pracovný pomer pred nadobudnutím účinnosti zákona a zvýhodňuje tých, ktorí v čase nadobudnutia účinnosti zákona boli v pracovnom pomere. Tým je narušená rovnosť možnosti ísť skôr do starobného dôchodku, čo pôsobí diskriminačne. Krajský súd sa ďalej v odôvodnení odvolával na § 174 ods. 2 zákona č. 100/88 Zb. o sociálnom zabezpečení, že pre nárok na starobný dôchodok podľa ods. 1 je potrebné, aby služba v I. kategórii funkcií trvala ku dňu 13.12.1999 a jeho služobný pomer skončil 15.12.1987. Účinnosť citovaný paragraf nadobudol až 07.12.1999 prijatím zákona č. 355/99 Zb., teda 12 rokov po jeho ukončení pracovného pomeru. Takto boli určité ustanovenia zákona č. 100/88 Zb. účelovo upravované a to zákonom č. 235/92 s účinnosťou od 01.06.1992, zákonom č. 376/97 s účinnosťou od 17.12.1997, aby bolo zabránené odchodu vojakov a policajtov zo služobného pomeru, avšak podmienky, ktoré určoval prijatý zákon, nemohol splniť, pretože jeho pracovný pomer už netrval, preto logicky zákon v jeho prípade bol použitý nesprávne. Uvedený stav upravuje ustanovenie paragrafu 175g ods. 2 zákona č. 100/88 Zb., ktorý znie: „Ak o nároku na starobný dôchodok podľa paragrafu 174 zák. č. 100/88 Zb. nebolo právoplatne rozhodnuté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, o nároku na starobný dôchodok sa rozhodne podľa predpisov účinných do nadobudnutia účinnosti tohto zákona.“

Odporkyňa v písomnom vyjadrení na odvolanie navrhovateľa navrhla rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť, pričom argumentovala obdobne dôvodmi uvedených vo svojom rozhodnutí, ako aj v predošlých svojich podaniach.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p.. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je nedôvodné. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28.04.2015 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 250l ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon

zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 65 ods. 1 a ods. 2 zákona o sociálnom poistení, poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 21 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom zabezpečení, občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l).

Podľa § 14 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení, ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Podľa § 174 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení, občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení, podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

Najvyšší súd sa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov na základe ktorých krajský súd rozhodol a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa ďalšie dôvody. Poukazuje pritom na ustálenú súdnu prax NS SR v rozhodnutiach napr. sp. zn. 7So/71/2012 zo dňa 29.05.2013; sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 alebo sp. zn. 9So/88/2011 zo dňa 25.04.2012.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na starobný dôchodok z hľadiska, či navrhovateľ ku dňu 27.04.2010 spĺňa podmienky dovŕšenia dôchodkového veku a získania potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok v zmysle § 65 zákona o sociálnom poistení resp. v zmysle § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 21 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom zabezpečení a § 174 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení.

Podľa potvrdenia Ministerstva vnútra SR č. SPOU-OSZ-VZ-47, 148-4/2012 zo dňa 01.10.2012 bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok; pre stanovenie výšky výsluhového dôchodku bola navrhovateľovi zhodnotená doba služobného pomeru v I. kategórii funkcií od 01.09.1971 do 15.12.1987 a doba výkonu náhradnej vojenskej služby od 01.04.1971 do 31.08.1971 t. j. v trvaní 16 rokov a 263 dní služby.

Z citovaného ustanovenia § 21 ods. 1 písm. d/ zákona o sociálnom zabezpečení vyplýva, že navrhovateľovi by mohol vzniknúť nárok na starobný dôchodok dovŕšením veku 58 rokov, ak by

vykonával službu zaradenú do I. kategórie funkcií aspoň 20 rokov. Podmienku trvania tejto služby v rozsahu 20 rokov však nespĺnil, čo ani netvrdil.

Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok v zmysle § 174 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení už od dovŕšenia veku 58 rokov je však nielen splnenie podmienky získania zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h), resp. v službe I. kategórie funkcií, v rozsahu aspoň 16 rokov, ale podľa § 174 ods. 2 tohto zákona aj splnenie podmienky, že také zamestnanie trvalo do 31.12.1999, ktorú navrhovateľ nespĺnil.

Z uvedených dôvodov mal aj odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ ku dňu 27.04.2010, kedy dovŕšil vek 58 rokov, nespĺňa podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1, 2 a § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 174 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení resp. podľa § 21 ods. 1 písm. a/ a c/ tohto zákona. Rozhodnutie odporkyne z toho dôvodu považoval za súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu ako vecne právny potvrdil podľa § 250ja ods. 3 vety druhej v spojení s § 219 O.s.p.

Ohľadom námietky navrhovateľa týkajúcej sa nezákonnej aplikácie zákona o sociálnom zabezpečení na jeho skutkový stav (tzv. retroaktivita zákona) z dôvodu, že navrhovateľ skončil služobný pomer v roku 1987, pričom zákon o sociálnom zabezpečení nadobudol platnosť a účinnosť v roku 1988 najvyšší súd poznamenáva, že v danom prípade išlo o splnenie len jednej z mnohých podmienok, ktorá nezaložila navrhovateľovi vznik nároku na starobný dôchodok. Nárok na priznanie starobného dôchodku navrhovateľovi vzniká až splnením všetkých zákonom stanovených objektívnych podmienok, pričom vznik takéhoto nároku sa posudzuje podľa zákona platného a účinného v čase, kedy malo dôjsť k splneniu objektívnych podmienok t. z. v danom prípade podľa zákona o sociálnom poistení, ktorý v ustanovení § 274 priznáva nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie do 31. decembra 2023 poukazujúc na zákon o sociálnom zabezpečení.

Navrhovateľ ďalej nesprávne poukázal na ustanovenie § 259 zákona o sociálnom poistení, pretože ako vyplýva aj z nadpisu tohto paragrafu („nároky na dávky vzniknuté pred 01.01.2004“), ide o nároky, ktoré vznikli pred účinnosťou zákona o sociálnom poistení. Z vyššie už uvedeného však nárok na starobný dôchodok vzniká až momentom, kedy navrhovateľ splní všetky zákonom stanovené objektívne podmienky, pričom vznik takéhoto nároku sa posudzuje podľa zákona platného a účinného v čase, kedy malo dôjsť k splneniu objektívnych podmienok. Odporkyňa ako aj krajský súd preto správne posúdili tento skutkový stav podľa ustanovení § 273 a nasl. zákona o sociálnom poistení („Nároky na dôchodkové dávky vzniknuté po 31. decembri 2003“).

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 a § 246c ods. O.s.p., keďže navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyňa náhradu trov nežiadala.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.